

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Prof. dr Andrzej ZOLL

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 551 77 00
Fax 827 64 53

Warszawa, 15 marca 2001 r.

35038

RPO/371642/01//AA

Pan Profesor
GRZEGORZ OPALA
Minister Zdrowia

Szanowny Panie Ministrze

Otrzymuję listy, w których obywatele skarżą się na niemożność podjęcia lub kontynuowania leczenia drogimi środkami farmaceutycznymi zalecanymi przez lekarza i odnoszącymi pozytywne efekty zdrowotne, ale nie podlegającymi refundacji kas chorych i budżetu państwa (przykładowe kopie listów w załączeniu).

Na utrudniony dostęp do leczenia drogimi, często nie wpisanymi do Rejestru Środków Farmaceutycznych i Materiałów Medycznych, lekami, skarżą się głównie emeryci i renciści oraz osoby niepełnosprawne i przewlekle chore, które z powodów ekonomicznych, zmuszone są do istotnego ograniczenia, a nawet zaprzestania zaleconego i skutecznego, a niejednokrotnie również jedyne leczenia. Nie funkcjonuje bowiem w tym zakresie system pomocy finansowej umożliwiający realne wsparcie osób ubogich.

Szczególną grupę wśród skarżących stanowią pacjenci z wirusowym zapaleniem wątroby, którzy uwalają, iż pozbawia się ich możliwości skutecznego leczenia, podczas gdy w wielu przypadkach zakażenie nastąpiło w czasie udzielania świadczeń zdrowotnych oraz pobytu w zakładzie opieki zdrowotnej. Osoby te czują się szczególnie pokrzywdzone, tym bardziej, że wirusowe zapalenie wątroby nie znalazło się wśród schorzeń przewlekłych, w przypadku których możliwe jest przepisywanie określonych leków bezpłatnie, za opłatą ryczałtową lub częściową odpłatnością.

W tej sytuacji, coraz częściej, jedynym sposobem na uzyskanie zalecanego środka farmaceutycznego jest hospitalizacja, podczas której ubezpieczony może otrzymać bezpłatne leczenie. Praktyka ta jest nie tylko nieracjonalna z ekonomicznego i społecznego punktu widzenia, ale niejednokrotnie pogłębia i tak trudną sytuację finansową szpitali.

Ograniczanie dostępu obywateli do skutecznego leczenia oraz przerzucanie na ubezpieczonych nadmiernych kosztów terapii budzi poważne wątpliwości merytoryczne związane ze skutkami zdrowotnymi, a w ich następstwie również skutkami społecznymi, ograniczenia lub zaprzestania używania zalecanych leków. Odmienne postępowanie poszczególnych kas chorych odnośnie dostępu ubezpieczonych do omawianych leków oraz uznaniowy charakter decyzji kas budzi również zastrzeżenia z punktu widzenia konstytucyjnego prawa obywateli do równego, niezależnie od sytuacji materialnej obywateli, dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych (art. 68 ust. 2 Konstytucji). Trzeba bowiem zauważyć, że niektóre kasy chorych refundują zakup wybranych leków, określonym grupom ubezpieczonych (np. w ramach specjalnych programów zdrowotnych) bądź wybranym osobom, a inne odmawiają takiej refundacji powołując się na obowiązujące w tym zakresie postanowienia ustawy z dnia 6 lutego 1997 r. o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym (Dz.U. Nr 28, poz. 153 z póź. zm.) oraz przepisy w zakresie uprawnień do leków wydane na jej podstawie. Z oczywistych względów, sytuacja ta jest również powodem niezadowolenia i uzasadnionych skarg obywateli.

Konieczna jest zatem zmiana obecnego stanu oraz podjęcie działań, które gwarantowałyby równy dostęp obywateli do leków w ramach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego. Nie do przyjęcia jest bowiem sytuacja, w której o zakresie uprawnień ubezpieczonego może decydować miejsce leczenia (ambulatoryjne lub szpitalne) oraz przynależność do określonej kasy chorych bądź wyłącznie stanowisko tej kasy. Ponadto, racjonalizacja wydatków na leki i materiały medyczne, oprócz uwarunkowań ekonomicznych, powinna uwzględniać również faktyczny poziom życia poszczególnych grup obywateli. Jednakże podstawowe znaczenie w tym zakresie powinny mieć względy natury medycznej.

W związku z powyższym, na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (jt. Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o przeanalizowanie powyższego problemu oraz przekazanie informacji o stanowisku Pana Ministra w tej materii. Będę jednocześnie wdzięczny za informację nt. zamierzeń resortu zdrowia w kierunku rozwiązania powyższej sprawy zgodnie z normami konstytucyjnymi.

Z wyrazami szacunku

/-/ Prof. dr Andrzej Zoll